

CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA GIAI ĐOẠN 2026-2030

• BÙI LỆ GIANG

Khoa Kinh tế, Học viện Hành chính và Quản trị công

TÓM TẮT:

Chuyển đổi số đang trở thành xu hướng tất yếu đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh và thích ứng với sự thay đổi của môi trường kinh doanh. Tuy nhiên, nhiều doanh nghiệp nhỏ và vừa vẫn gặp khó khăn về nguồn lực, công nghệ và nhân lực trong quá trình triển khai. Bài viết phân tích thực trạng chuyển đổi số của doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Việt Nam, từ đó đề xuất các giải pháp nhằm thúc đẩy quá trình này trong giai đoạn 2026-2030.

Từ khóa: chuyển đổi số, doanh nghiệp nhỏ và vừa, kinh tế số, đổi mới công nghệ.

1. Đặt vấn đề

Sự phát triển nhanh của công nghệ số đang làm thay đổi căn bản cách thức doanh nghiệp vận hành và cạnh tranh trên thị trường. Những tiến bộ trong dữ liệu, trí tuệ nhân tạo và nền tảng số đã mở ra nhiều cơ hội mới, đồng thời đặt ra yêu cầu cấp thiết về đổi mới mô hình kinh doanh. Đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa, chuyển đổi số không chỉ là công cụ hỗ trợ mà còn trở thành yếu tố quyết định khả năng tồn tại và phát triển trong môi trường kinh doanh ngày càng biến động.

Tại Việt Nam, khu vực doanh nghiệp nhỏ và vừa chiếm hơn 97% tổng số doanh nghiệp, đóng vai trò quan trọng trong tạo việc làm và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Tuy nhiên, hạn chế về vốn, công nghệ và nhân lực khiến nhiều doanh nghiệp gặp khó khăn trong việc tiếp cận và triển khai các giải pháp số. Trong bối cảnh giai đoạn 2026-2030 được kỳ vọng là thời kỳ tăng tốc của kinh tế số, việc đánh giá đúng thực trạng và xác định hướng đi phù hợp cho chuyển đổi số của doanh nghiệp nhỏ và vừa là vấn đề có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn.

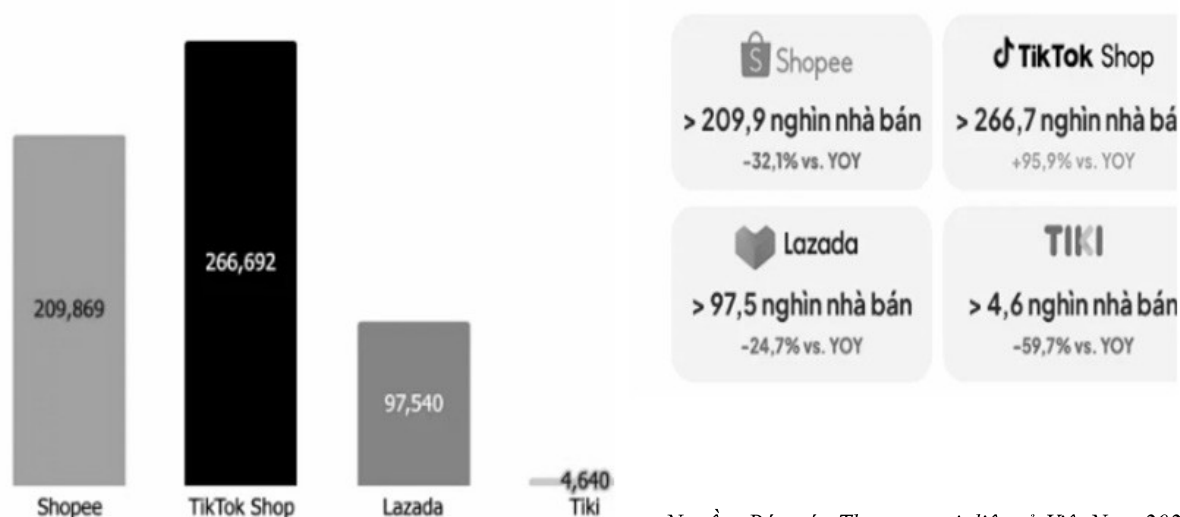
2. Thực trạng chuyển đổi số của doanh nghiệp nhỏ và vừa

Quá trình chuyển đổi số tại các doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Việt Nam trong những năm gần đây đã có những chuyển biến đáng ghi nhận. Sự phổ biến của internet, điện thoại thông minh và các nền tảng số đã tạo điều kiện thuận lợi để doanh nghiệp tiếp cận công nghệ với chi phí thấp hơn so với trước. Nhiều doanh nghiệp đã bắt đầu ứng dụng các phần mềm quản lý cơ bản như kế toán, quản lý bán hàng và chăm sóc khách hàng, từ đó từng bước nâng cao hiệu quả hoạt động.

Trong lĩnh vực thương mại, việc tận dụng các nền tảng bán hàng trực tuyến đã trở thành xu hướng rõ rệt. Theo Báo cáo Thương mại điện tử Việt Nam (2025), nhiều doanh nghiệp nhỏ đã mở rộng kênh phân phối thông qua thương mại điện tử với nền tảng như Shopee, TikTok Shop và Lazada, giúp tiếp cận khách hàng trên phạm vi rộng hơn mà không cần đầu tư lớn vào hệ thống cửa hàng vật lý. (Hình 1)

Hoạt động marketing cũng có sự thay đổi đáng kể khi doanh nghiệp chuyển sang sử dụng mạng xã

Hình 1: Số lượng nhà bán có doanh thu trên 4 sàn thương mại điện tử tính đến ngày 30/06/2025

Nguồn: Báo cáo Thương mại điện tử Việt Nam 2025

hội và quảng cáo số để tiếp cận người tiêu dùng. Những thay đổi này góp phần giúp doanh nghiệp linh hoạt hơn trong việc thích ứng với biến động của thị trường.

Bên cạnh đó, một số doanh nghiệp đã chủ động đầu tư vào các hệ thống quản trị hiện đại hơn. Việc ứng dụng các phần mềm quản trị nguồn lực doanh nghiệp hoặc hệ thống quản lý quan hệ khách hàng đã giúp cải thiện khả năng kiểm soát hoạt động và nâng cao chất lượng dịch vụ. Thông qua việc thu thập và phân tích dữ liệu, doanh nghiệp có thể đưa ra quyết định nhanh hơn và chính xác hơn, từ đó nâng cao năng suất lao động. Một ví dụ cụ thể là các doanh nghiệp nhỏ trong lĩnh vực phân phối và bán lẻ đã ứng dụng các giải pháp ERP và CRM do các nhà cung cấp trong nước như MISA phát triển. Các hệ thống này cho phép doanh nghiệp theo dõi doanh thu, tồn kho và hành vi khách hàng theo thời gian thực, từ đó đưa ra quyết định nhanh hơn và chính xác hơn.

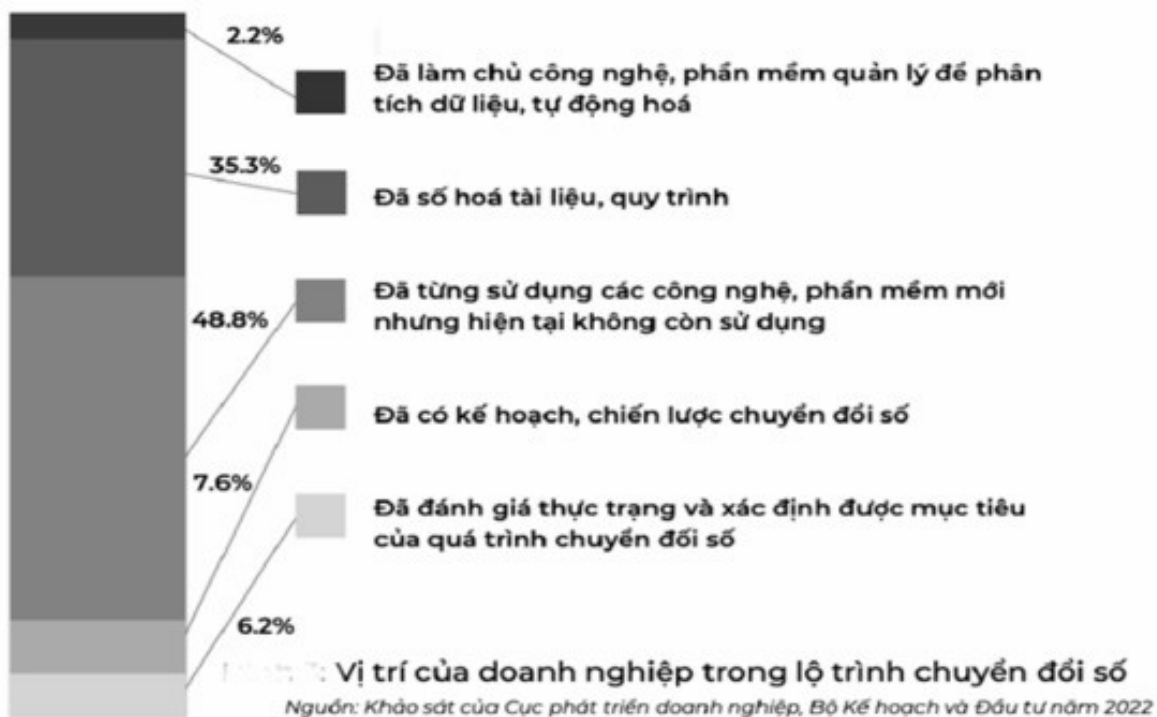
Tuy vậy, mức độ chuyển đổi số giữa các doanh nghiệp vẫn còn chênh lệch đáng kể. Phần lớn doanh nghiệp nhỏ và vừa mới chỉ dừng lại ở việc ứng dụng công nghệ ở mức cơ bản, trong khi việc tích hợp công nghệ vào toàn bộ quy trình sản xuất và kinh doanh còn hạn chế. Theo Báo cáo thường niên chuyển đổi số doanh nghiệp năm 2022 cho thấy, 48,8% doanh nghiệp tham gia khảo sát chia sẻ đã từng sử dụng một số giải pháp chuyển đổi số, nhưng hiện tại không còn sử dụng; chỉ có 2,2% doanh nghiệp làm chủ công

nghệ, 6,2% doanh nghiệp đã hoàn thành xác định mục tiêu chuyển đổi số và chỉ 7,6% doanh nghiệp đã từng bước xây dựng kế hoạch trong ngắn và dài hạn để chuyển đổi số. Những công nghệ tiên tiến như trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn hay tự động hóa vẫn chưa được áp dụng rộng rãi. Điều này cho thấy quá trình chuyển đổi số chưa thực sự đi vào chiều sâu. (Cục Phát triển doanh nghiệp (2023) (Hình 2)

Một trong những nguyên nhân chính là hạn chế về nguồn lực tài chính. Việc đầu tư vào công nghệ, đặc biệt là các hệ thống hiện đại, đòi hỏi chi phí lớn trong khi khả năng tích lũy của doanh nghiệp nhỏ còn hạn chế. Bên cạnh đó, việc tiếp cận các nguồn vốn hỗ trợ cho chuyển đổi số vẫn chưa thực sự thuận lợi, khiến nhiều doanh nghiệp gặp khó khăn khi triển khai.

Ngoài ra, nguồn nhân lực cũng là một yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến quá trình chuyển đổi số. Nhiều doanh nghiệp thiếu đội ngũ nhân sự có kỹ năng công nghệ và khả năng quản lý hệ thống số. Việc đào tạo và nâng cao năng lực cho người lao động chưa được chú trọng đúng mức, dẫn đến tình trạng công nghệ được đầu tư nhưng không khai thác hiệu quả.

Nhận thức của doanh nghiệp về chuyển đổi số cũng còn hạn chế. Một số doanh nghiệp vẫn xem đây là xu hướng mang tính ngắn hạn hoặc chỉ tập trung vào các giải pháp đơn lẻ như bán hàng trực tuyến, mà chưa xây dựng chiến lược tổng thể. Điều này khiến quá trình chuyển đổi thiếu tính đồng bộ và không mang lại hiệu quả bền vững.

Hình 2: Vị trí của doanh nghiệp trong lộ trình chuyển đổi số

Bên cạnh những hạn chế, môi trường chính sách tại Việt Nam đã có những bước tiến tích cực trong việc hỗ trợ doanh nghiệp chuyển đổi số. Các chương trình thúc đẩy chuyển đổi số quốc gia đã được triển khai, tạo điều kiện cho doanh nghiệp tiếp cận thông tin và các giải pháp công nghệ. Hạ tầng số, đặc biệt là mạng viễn thông và internet, tiếp tục được cải thiện, góp phần tạo nền tảng cho doanh nghiệp ứng dụng công nghệ.

Ngoài ra, sự phát triển của các doanh nghiệp công nghệ trong nước cũng đóng vai trò quan trọng. Nhiều đơn vị đã cung cấp các giải pháp số phù hợp với quy mô và nhu cầu của doanh nghiệp nhỏ và vừa, với chi phí hợp lý hơn so với các giải pháp nước ngoài. Điều này giúp giảm rào cản gia nhập và thúc đẩy quá trình chuyển đổi diễn ra nhanh hơn.

3. Định hướng thúc đẩy chuyển đổi số trong doanh nghiệp nhỏ và vừa giai đoạn 2026-2030

Giai đoạn 2026-2030 được xem là thời kỳ bản lề để doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Việt Nam đẩy nhanh tiến trình chuyển đổi số, chuyển từ giai đoạn thử nghiệm sang triển khai toàn diện. Trong bối cảnh công nghệ phát triển nhanh và cạnh tranh ngày càng gay gắt, việc xác định đúng định hướng sẽ quyết định

hiệu quả và tính bền vững của quá trình chuyển đổi.

Trước hết, doanh nghiệp cần chuyển từ cách tiếp cận rời rạc sang xây dựng chiến lược chuyển đổi số tổng thể. Thay vì chỉ ứng dụng công nghệ ở từng khâu riêng lẻ như bán hàng hay kế toán, doanh nghiệp cần tích hợp công nghệ vào toàn bộ chuỗi giá trị, từ quản trị nội bộ, sản xuất đến phân phối và chăm sóc khách hàng. Việc này giúp tạo ra sự kết nối dữ liệu xuyên suốt, nâng cao khả năng ra quyết định và tối ưu hóa hiệu quả vận hành.

Bên cạnh đó, khai thác dữ liệu cần được xem là trọng tâm trong quá trình chuyển đổi. Dữ liệu không chỉ giúp doanh nghiệp hiểu rõ hơn về khách hàng mà còn hỗ trợ dự báo xu hướng thị trường và tối ưu hóa hoạt động kinh doanh. Trong giai đoạn tới, các doanh nghiệp cần từng bước xây dựng hệ thống thu thập, lưu trữ và phân tích dữ liệu, từ đó hình thành năng lực ra quyết định dựa trên dữ liệu thay vì kinh nghiệm cảm tính.

Một định hướng quan trọng khác là phát triển nguồn nhân lực số. Doanh nghiệp nhỏ và vừa thường gặp khó khăn trong việc tuyển dụng nhân sự công nghệ chất lượng cao, do đó cần chú trọng đào tạo nội bộ và nâng cao kỹ năng số cho đội ngũ hiện có.

Việc xây dựng văn hóa học tập và thích ứng với công nghệ sẽ giúp doanh nghiệp nâng cao khả năng triển khai và khai thác các giải pháp số.

Ngoài ra, việc tham gia vào các hệ sinh thái số cũng cần được đẩy mạnh. Thông qua hợp tác với các doanh nghiệp công nghệ, nền tảng số và tổ chức hỗ trợ, doanh nghiệp nhỏ và vừa có thể tiếp cận các giải pháp phù hợp với chi phí hợp lý. Sự liên kết này không chỉ giúp giảm rủi ro đầu tư mà còn tạo điều kiện để doanh nghiệp học hỏi kinh nghiệm và nâng

cao năng lực cạnh tranh.

Cuối cùng, chuyển đổi số cần gắn liền với đổi mới mô hình kinh doanh. Công nghệ không chỉ là công cụ hỗ trợ mà còn là yếu tố tạo ra giá trị mới. Doanh nghiệp cần chủ động tìm kiếm các mô hình kinh doanh dựa trên nền tảng số, từ đó mở rộng thị trường và nâng cao khả năng thích ứng với biến động. Khi chuyển đổi số được triển khai theo hướng toàn diện và có chiến lược rõ ràng, doanh nghiệp nhỏ và vừa sẽ có cơ hội bứt phá trong giai đoạn tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Ecomobi (2026). Báo cáo E-commerce Viet Nam 2025.

Cục Phát triển doanh nghiệp (2023). Báo cáo thường niên Chuyển đổi số doanh nghiệp năm 2022.

Vũ Văn Phúc (2024). Chuyển đổi số trong các doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Việt Nam. Tạp chí Cộng sản. Truy cập tại: <https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/nguyen-cu/-/2018/899102/chuyen-doi-so-trong-cac-doanh-nghiep-nho-va-vua-o-viet-nam.aspx#>.

Nguyễn Hoàng Việt, Dương Nguyễn Thanh Thủy, Nguyễn Phước Hiệp (2022). Nghiên cứu các nhân tố tác động đến mức độ chuyển đổi số của các doanh nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn thành phố Hà Nội. Tạp chí Khoa học Thương mại, số 172/2022, tr 3-20.

Ngày nhận bài: 10/02/2026

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 24/02/2026

Ngày chấp nhận đăng bài: 8/3/2026

DIGITAL TRANSFORMATION IN SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES FOR THE PERIOD 2026 - 2030

BUI LE GIANG

Faculty of Economics, Academy of Public Administration and Governance

ABSTRACT:

Digital transformation has become an imperative for small and medium-sized enterprises (SMEs) seeking to enhance competitiveness and adapt to an increasingly dynamic business environment. However, many SMEs in Vietnam continue to face significant constraints related to financial resources, technological capacity, and human capital during the implementation process. This study examines the current state of digital transformation among Vietnamese SMEs, providing a comprehensive assessment of key challenges and structural limitations. The analysis offers insights into the readiness and capability gaps shaping SMEs' digital adoption and highlights the broader implications for their competitiveness and resilience in the period 2026–2030.

Keywords: digital transformation, small and medium-sized enterprises, digital economy, technological innovation..